

100 askelta
luontoon

Ideakansio lähiluonnon
hyödyntämiseen

Satu Vuorenmaa ja Sanna Korhonen
2016

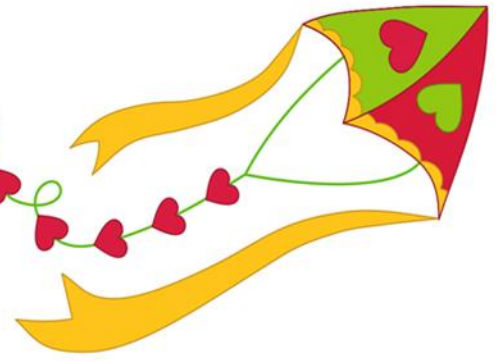
100 askelta luontoon

Onnimannin päiväkoti sijaitsee ihanan luonnon ympäröimänä. Miksipä sitä siis ei hyödynnettäisi enemmän! Tämän ideakansion tarkoituksena on kannustaa ja tukea työntekijöitä ottamaan 100 askelta luontoon; niin lähellä Onnimannia monipuolinen luonnonympäristö todella on!

Miksi mennä lasten kanssa luontoon?

Meidän aikuisten ja kasvattajien vastuulla on antaa lapsille mahdollisuus nauttia luonnosta ja ulkona olemisesta. Siten voimme tukea lasten luontosuhteen syntymistä ja syvenemistä, joka parhaassa tapauksessa kantaa läpi elämän. Otollisinta aikaa luontosuhteen luomiselle on varhaislapsuus ja siksi varhaiskasvatuksessa on loistava tilaisuus vaikuttaa suhteen syntymiseen. Luontosuhde vaikuttaa siihen, kuinka luonto koetaan ja miten sitä kohdellaan. Myönteinen luontosuhde näyttäytyy positiivisena toimimisena luonnon eduksi ja haluna vaikuttaa siihen liittyvissä asioissa.

Varhaiskasvatuksen kasvatustavoitteet toteutuvat luonnossa monipuolisesti, sillä ulkona voidaan tehdä kaikkea sitä mitä sisälläkin ja lisäksi paljon muuta. Luonto on loistava paikka **tutkivaan** oppimiseen. Lapset kokevat luonnossa monenlaisia tunne- ja esteettisiä kokemuksia, jotka ovat luontainen pohja **luovalle** toiminnalle. Luonnossa on tilaa ja haasteita lapsen **motoriikan** kehittymiselle epätasaisen maaston ja lukuisien kiipeily ja rakentelumahdollisuuksien myötä. Ulkona on myös paljon tilaa **leikille**. Luonto on neutraali ja tasa- arvoinen ympäristö kaikkia leikkijöitä kohtaan. Luonnolla on positiivinen vaikutus niin lasten kuin aikuistenkin fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Ideakansion tarkoituksena on esitellä laaja kirjo erilaisia toimintoja, joita päiväkotiki Onnimannin lähiluonnossa voi toteuttaa. Tässä ideakansiossa lähiluonnolla tarkoitetaan Paakkilan puutarhaa ja rannan läheisyydessä sijaitsevaa puistoaluetta aina lintutornille saakka. Kansion toimintojen suunnittelussa on otettu huomioon valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma ja siellä mainitut lapsen ominaiset tavat toimia: leikkiminen, liikkuminen, taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen sekä tutkiminen. Kansiossa esitellyt ideat antavat lapselle monipuolisesti mahdollisuuksia toteuttaa itseään Onnimannin luovassa lähiympäristössä.

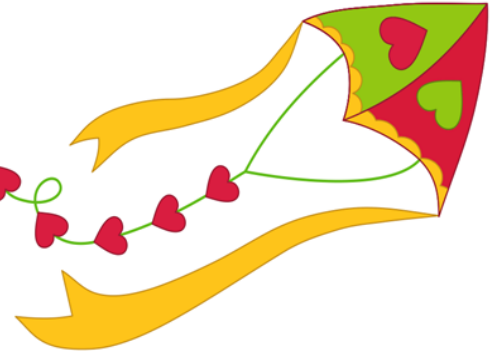
Ideakansio on jaettu kahteen osaan:

Päätoiminnot ovat isompia kokonaisuuksia, joissa on aina mukana yksi tai useampi tuokio-/toimintomalli. Mallit voi ottaa käyttöön sellaisenaan tai muokata ne omalle ryhmälle paremmin sopiviksi. Malleihin on koottu erilaisia ideoita ja vinkkejä, joiden avulla päätoimintoa voi muokata, monipuolistaa, kehittää tai laajentaa.

Lisätoiminnot ovat pääasiassa lyhytkestoisempia toimintoja. Mukana on myös ideatasolla esitetyjä toimintaehdotuksia, joista voi muokkaamalla rakentaa isomman kokonaisuuden.

Valitsemalla yhden päätoiminnon, yhdistelemällä lisätoimintoja päätoimintoihin tai yhdistelemällä lisätoimintoja keskenään, voi luoda suuren määrän erilaisia toimintakokonaisuuksia. Varsinaisia tuokioita suunniteltaessa työntekijän tulee tietenkin ottaa huomioon käytettävissä oleva aika, työntekijäresurssit, lapsiryhmän koko ja koostumus sekä lasten ikä.

PÄÄTOIMINNOT

Suunnistus

Luonnonsoittimet

Paakkilan puutarha

Aarteen etsintä

Rantaolympialaiset

Toiminta: Suunnistus/luontopolku/rastirata

Pedagogiset tavoitteet: liikkuminen, yhdessä tekeminen, ongelmanratkaisu, ohjeiden mukaan toimiminen, seikkailu, elämyksellisyys, yhteistyötaidot

Materiaalit/välineet: riippuvat radan sisällöstä

Orientaatiot: riippuvat radan sisällöstä

SUUNNISTUS

Suunnistusta voi toteuttaa monilla eri tavoilla, riippuen ryhmän koosta, lasten iästä, suunnistuskokemuksesta jne. Helpoimmillaan suunnistuksessa edetään puihin kiinnitettyä lankaa pitkin (siimarisuunnistus) aikuisen avustuksella. Isommat lapset voivat edetä siimari-suunnistuksessa silmät sidottuina aikuisen tai toisen lapsen ohjaamina.

Isommat, suunnistuksen idean ymmärtävät lapset voivat esimerkiksi edetä polkua pitkin ja suorittaa polun varrella olevia rasteja tai etsiä helposti löydettäviä rastipisteitä etsimällä rastit numerojärjestyksessä. Jos lasten on tarkoitus suorittaa rastit itsenäisesti, on niiden syytä olla näkyvillä (esim. värikästä nauhaa tai lasten pikkusangot rastille).

Tällöin aikuinen ohjeistaa lapset pisteiden suorittamiseen ennen rasteille lähtöä. Rastirata voidaan myös kiertää läpi aikuisen kanssa, jolloin lapset tietävät tarkalleen, miten rata suoritetaan ja millainen tehtävä rastilla tulee suorittaa.

Suunnistuksessa voidaan myös käyttää ”rastipassia” vähän samaan tapaan kuin oikeassa suunnistuksessa. Silloin passiin piirretään rastilta löytyvällä kynällä jokin kuvio merkiksi siitä, että rastilla on käyty. Suunnistusta voidaan tehdä yksin, pareittain tai pienissä ryhmissä.

Rasteilla voi olla monenlaista toimintaa:

- jokin pieni ”pähkinä”, tehtävä tai havainnointiohje, jonka lapset suorittavat
- valokuva, joka ilmaisee seuraavan rastin paikan (valokuvasuunnistus)
- jokaisella rastilla voi olla jokin tavara, joita lapset keräävät mukaansa
- palapelin pala ja lopussa paloista tulee valmis palapeli tai revitty paperi, jolloin palasista muodostuu kuva tai aarrekartta
- kuva eläimestä, kasvista tms. ja lopussa vaikka eläimet laitetaan kokojärjestykseen tai kasvit kukkimisjärjestykseen (tähän liittyy tarpeen mukaan yhteistä pohdintaa ja aikuisen sanallista avustamista)

Rasti-ideoita:

Rasteille viedään kuvia, jotka kuvastavat jotain tiettyä liikettä. Kuvat on voitu katsoa etukäteen yhdessä läpi esimerkiksi salituokiolla, jolloin lapset tietävät, mitä mikäkin kuva tarkoittaa. Liike voidaan suorittaa rastilla tai matka seuraavalle rastille voidaan suorittaa kuvan mukaisella liikkumistavalla.

- tasahyppy, kyykkyhyppy
- yhdellä jalalla seisominen
- yhdellä jalalla hyppely
- haara-perushyppy
- silta
- takaperin kävely
- karhukävely
- konttaaminen

Isommille lapsille (radalla mukana paperia ja kynä):

- laske montako kiveä, käpyä on sangossa, merkkää paperiin oikea vastaus
- montako eläintä on kuvassa
- montako sukkaa on pyykkinarulla (esim. oikea pyykkinaru)
- kerää kolme erilaista matoa (esim. villalangan pätkiä maassa)
- arvioi, mikä eläimestä on painavin ja piirrä tai kirjoita vastaus paperiin (kuvassa esim. hirvi, ilves, pupu ja hiiri)

Muistisuunnistus:

Rasteille on viety eri asioita tai esineitä, esimerkiksi kivi, käpy, oksa, heinätuppo, tuohi tai kynä, teroitin, kumi, tussi, vihko jne. Lasten tehtävän on painaa mieleen esineet, jotka näkivät rasteilla ja radan lopuksi kertoa aikuiselle, mitkä esineet he näkivät rasteilla.

Rastitehtäviä ihan pienille:

- Halaa puuta (paina korva runkoa vasten ja kuuntele)
- Hyppele kuin pieni pupu
- Katsele ympärille, näkyykö lintuja?
- Konttaa seuraavalle rastille kuin karhu
- Kuuntele mitä luonto kuiskii

Vinkki: rastirata hämärässä sähkölamppuja apuna käyttäen olisi jännittävä juttu, jossa tarvitaan aikuisen apua ja ehkä turvaakin. Rastit ja reitit voisi olla merkitty heijastimilla, jolloin radalla pääsisi eteenpäin valoa apuna käyttäen.

Toiminta: Luonnonsoittimet

Pedagogiset tavoitteet: taiteellinen ilmaiseminen ja kokeminen, innovatiivisuus, rakentelu, rytmittely, kuuntelu, ohjeen mukaan toimiminen, yhteistyö, hienomotoriikka

Materiaalit/välineet: rasioita, tölkkejä, purkkeja

Orientaatiot: Luonnontieteellinen ja esteettinen

LUONNONSOITTIMET

Lähdetään luontoon tekemään soittimia kierrätysmateriaaleista ja luonnonmateriaaleista. Luontoon lähtiessä otetaan päiväkodilta jokaiselle lapselle mukaan jokin pieni rasia, purkki, tölkki tms. Astia voi olla muovia, puuta, rautaa. pahvia jne.

Luonnossa lapset keräävät oman valintansa mukaan astian sisälle jotain luonnonmateriaalia, jolla saa aikaan soittimen. Astian sisälle voi laittaa esim. kiviä, käpyjä, keppejä, heinää, vettä, kaarnaa, lehtiä jne. Ohjeistetaan lapset ottamaan vain maasta löytyviä materiaaleja (ei esim. katkota puusta oksia). Lapsi voi kokeilla useaa erilaista sisusta asialle ja päättää sitten, millainen soitin ja siitä tuleva ääni on hänelle mieluisin.

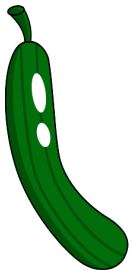
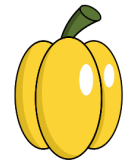
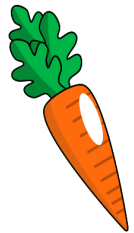
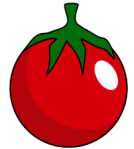
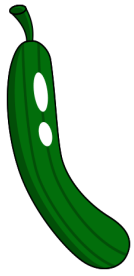
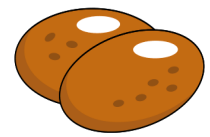
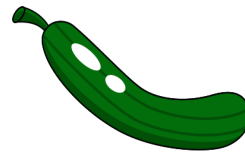
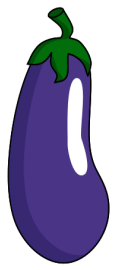
Mitä soittimilla voidaan tehdä:

- Kaikki kerääntyvät ringiin ja soittavat vuorotellen omaa soitinta. Muut koettavat arvata, mitä astiassa on sisällä.
- Tehdään soittimilla vuorotellen helppoja rytmejä, joita toiset matkivat. Aikuinen voi aloittaa näyttämällä muutaman mallirytmän, jotta lapset saavat ideasta kiinni.
- Lapset voivat soittaa soolokonsertteja tai muodostaa orkesterin. Soitetaan yhdessä joku helppo kappale, jonka kaikki osaavat ulkoa. Voidaan sopia, mitä soitinta soitetaan missäkin vaiheessa laulua, ketkä lapset soittavat minkäkin säkeistön jne.
- Viedään soittimet päiväkodille, koristellaan niitä, päällystetään astia liisteri/sanomalehtimenetelmällä, jolloin soittimista tulee todella hienot.
- Tehdään esitys omilla soittimilla ja esitetään se vaikka kevätjuhlassa.

Luonnossa voi musisoida ja saada aikaan soittimia myös ilman astioita. Ääntä syntyy esimerkiksi:

- naputtelemalla kepillä puunrunkoon, kiveen, heiniin, maahan
- kahisuttamalla heinätuppoa käsissä
- naputtamalla kiviä/käpyjä/keppejä yhteen
- hankaamalla puun pintaan tai kuivaa heinää
- heittämällä kiviä veteen
- viheltämällä heinään
- katkomalla puunoksaa

Luonnossa itsessäänkin on ääntä; sade ropisee, tuuli humisee, vesi liplattaa, linnut laulavat...

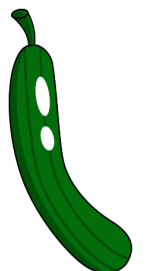
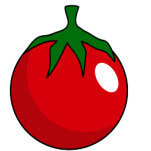
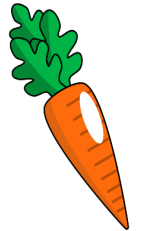
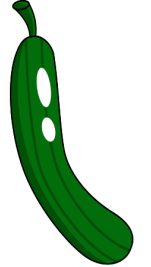

Toiminta/teema: Kasvimaan tekeminen ja hoitaminen

Pedagogiset tavoitteet: Kasvun seuraaminen, vastuun ottaminen, yhteistyö, hieno- ja karkeamotoriikan kehittyminen, uusien taitojen oppiminen, luonnonilmiöiden havaitseminen, tutkiminen

Materiaalit/välineet: Siemeniä, lapio, kumisaappaat, hanskat, kastelukannu

Orientaatiot: Luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen

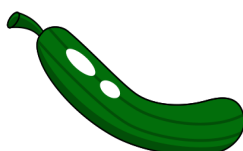

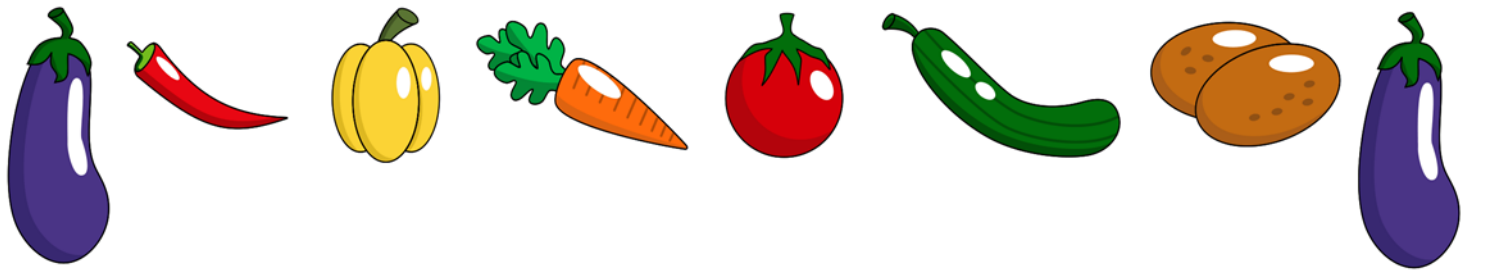
PAAKKILAN PUUTARHA

Päiväkoti Onnimannin välittömässä läheisyydessä sijaitsee Paakkilan puutarha. Puutarhaan on helppo lähteä lapsiryhmän kanssa hoitamaan omaa kasvimaata, tutkimaan, tutustumaan mitä kaikkea puutarhassa voi kasvaa ja seuraamaan kasvun ihmettä.

Paakkilan puutarhasta on mahdollista vuokrata kasvatuspalstoja. Vuokraaminen tapahtuu netin kautta osoitteesta www.paakkila.fi, kohdasta *Palstavaraukset*. Yhden palstan koko on 3 x 4 metriä.

Palstan voi vuokrata esimerkiksi yhteistyössä toisen lapsiryhmän kanssa, jolloin kasvimaan hoitovastuuta voidaan jakaa.

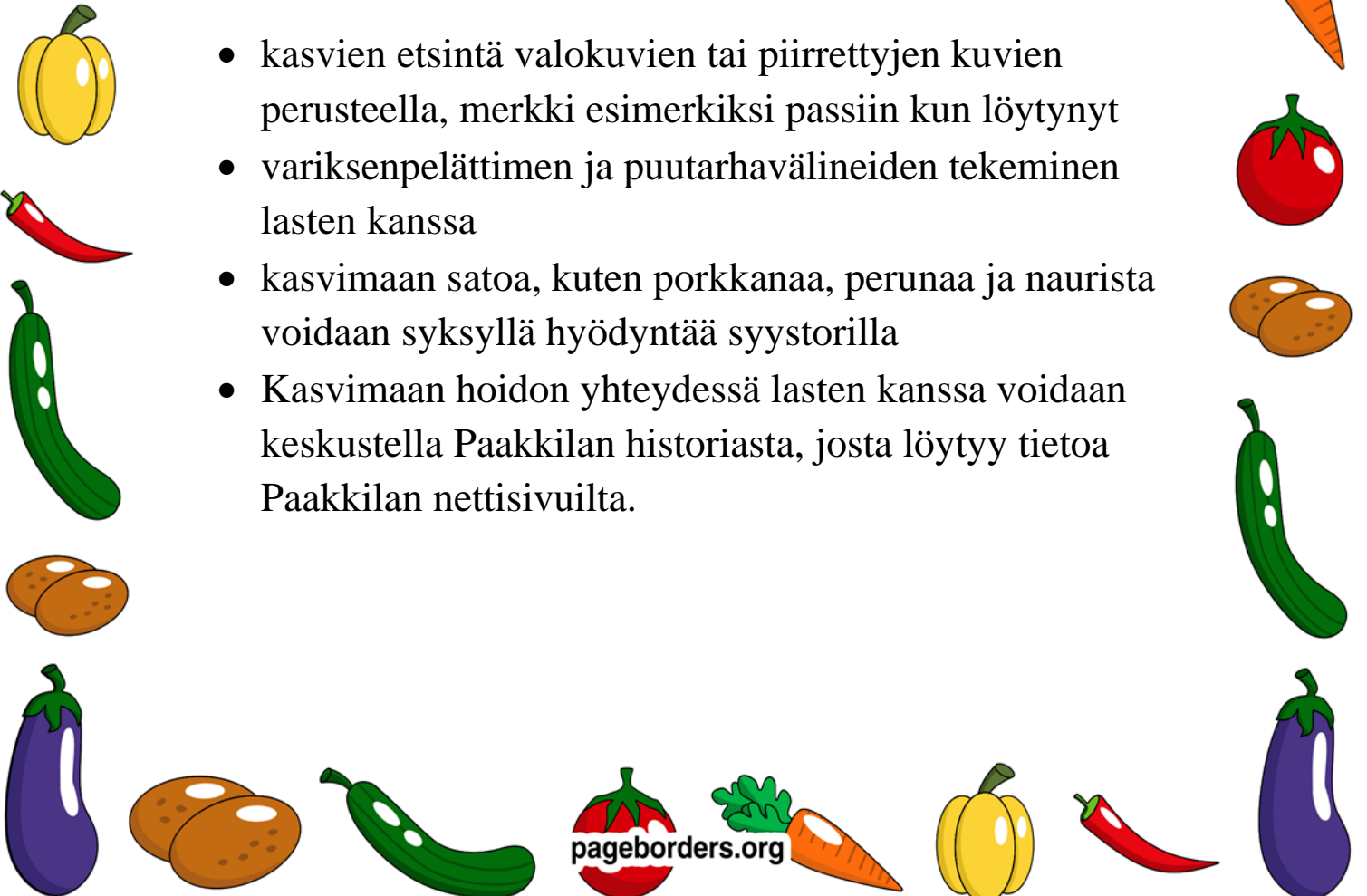

nopeasti kasvavia kasveja. Puutarhaan istutettavia, nopeasti kasvavia kasveja ovat mm.

- retiisi
- herneet
- lehtisalaatti
- porkkana
- vihersipuli
- krassi
- pinaatti
- nauris
- auringonkukka

Vinkkejä ja tekemistä puutarhaan

- kasvien etsintä valokuvien tai piirrettyjen kuvien perusteella, merkki esimerkiksi passiin kun löytynyt
- variksenpelättimen ja puutarhavälineiden tekeminen lasten kanssa
- kasvimaan satoa, kuten porkkanaa, perunaa ja naurista voidaan syksyllä hyödyntää syystorilla
- Kasvimaan hoidon yhteydessä lasten kanssa voidaan keskustella Paakkilan historiasta, josta löytyy tietoa Paakkilan nettisivuilta.

Toiminta/teema: Aarteen etsintä

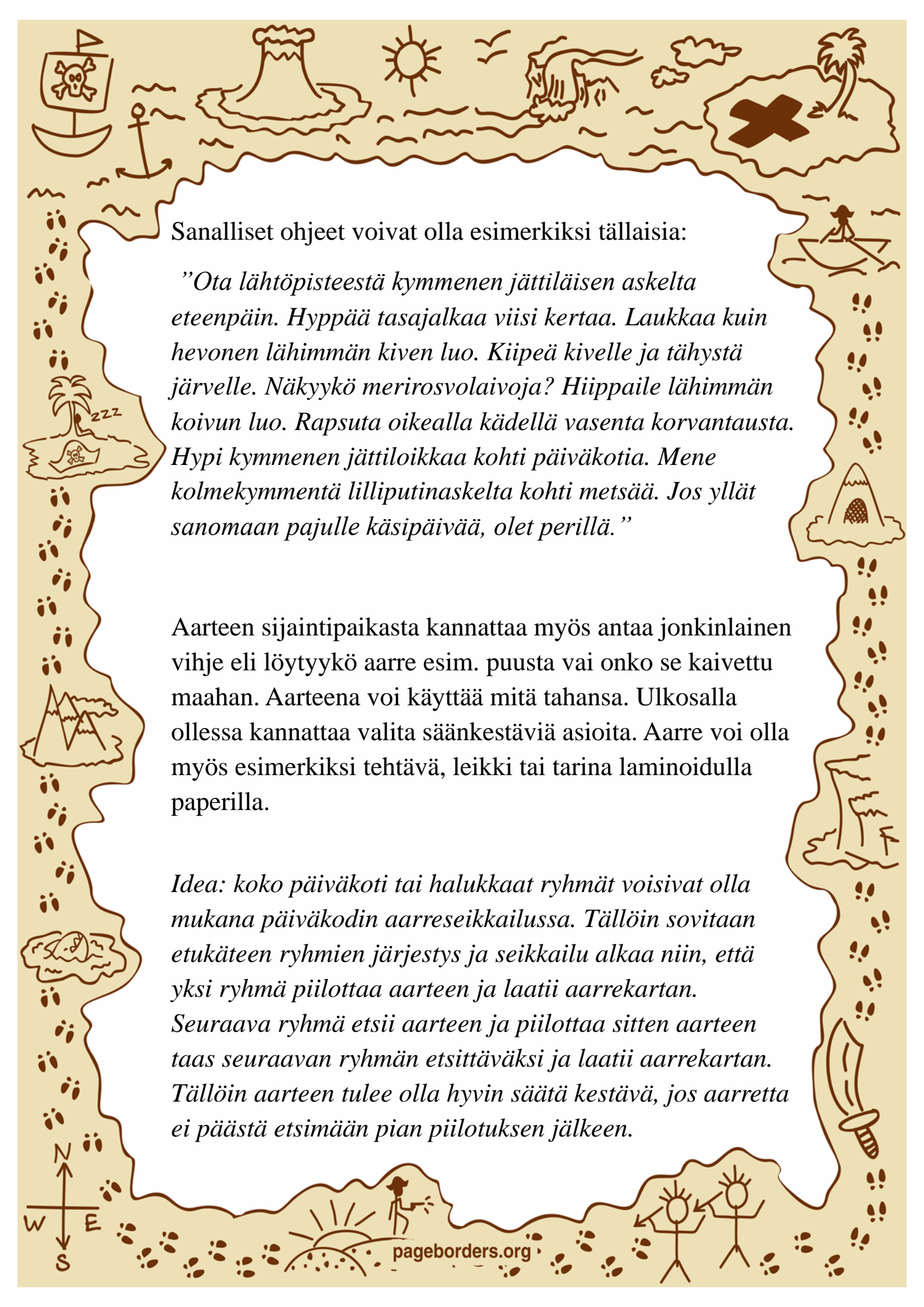
Pedagogiset tavoitteet: leikkiminen, liikkuminen, yhdessä toimiminen, ohjeen mukaan toimiminen, seikkailu ja jännitys, ongelmanratkaisu

Materiaalit/välineet: aarre, kartan/ohjeet tekemiseen tarvittavat välineet

Orientaatiot: Luonnontieteellinen, matemaattinen

AARTEEN ETSINTÄ

Aarteen etsintä on mukavaa ja jännittävää touhua, johon voi osallistua esimerkiksi yhden ryhmän lapset pienempinä porukoina tai vaikka koko päiväkoti niin, että jokainen ryhmä piilottaa aarteen vuorotellen. Reitti aarteen luo voidaan merkitä monella tavalla. Alueesta voidaan piirtää kartta, jonne aarre merkitään rastilla. Yhdessä voidaan myös sopia luonnonmateriaalien käyttämisestä reitin merkkaukseen esimerkiksi laittamalla maahan puukepeistä ja/tai kivistä tehtyjä nuolia. Voidaan myös laittaa luontoon esimerkiksi värikkäitä nauhoja merkkamaan reittiä tai tehdä sanalliset ohjeet aarteen luo. Talvella reitti aarteen luo voi mennä myös lumeen tallattua polkua pitkin. Polun voi tällöin merkata värillä (kts. lisätoiminnoista tarkemmin lumen maalaamisesta) ja aarteen voi upottaa lumihankeen. Reitin lähtöpaikka täytyy muistaa merkata tai antaa muuten aarteenetsijöiden tietoon.

Sanalliset ohjeet voivat olla esimerkiksi tällaisia:

”Ota lähtöpisteestä kymmenen jättiläisen askelta eteenpäin. Hyppää tasajalkaa viisi kertaa. Laukkaa kuin hevonen lähimmän kiven luo. Kiipeä kivelle ja tähystä järvelle. Näkyykö merirosvolaivoja? Hiippaile lähimmän koivun luo. Rapsuta oikealla kädellä vasenta korvantausta. Hypi kymmenen jättiloikkaa kohti päiväkotia. Mene kolmekymmentä lilliputinaskelta kohti metsää. Jos yllät sanomaan pajulle käsipäivää, olet perillä.”

Aarteen sijaintipaikasta kannattaa myös antaa jonkinlainen vihje eli löytyykö aarre esim. puusta vai onko se kaivettu maahan. Aarteen voi käyttää mitä tahansa. Ulkosalla ollessa kannattaa valita säänkestäviä asioita. Aarre voi olla myös esimerkiksi tehtävä, leikki tai tarina laminoidulla paperilla.

Idea: koko päiväkotia tai halukkaat ryhmät voisivat olla mukana päiväkodin aarreseikkailussa. Tällöin sovitaan etukäteen ryhmien järjestys ja seikkailu alkaa niin, että yksi ryhmä piilottaa aarteen ja laatii aarrekartan. Seuraava ryhmä etsii aarteen ja piilottaa sitten aarteen taas seuraavan ryhmän etsittäväksi ja laatii aarrekartan. Tällöin aarteen tulee olla hyvin säätä kestävä, jos aarretta ei päästä etsimään pian piilotuksen jälkeen.

Toiminta: Olympialaiset/ kisailu

Pedagogiset tavoitteet: liikkuminen, leikkiminen, onnistuminen, pettymyksen sieto, uusien taitojen oppiminen, yhdessä tekeminen, kannustaminen

Välineet: roihu, kisajuoma ja mikit, palkinnot sekä valittuihin lajeihin tarvittavat välineet

Orientaatiot: Luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, eettinen

RANTAOLYMPIALAISET

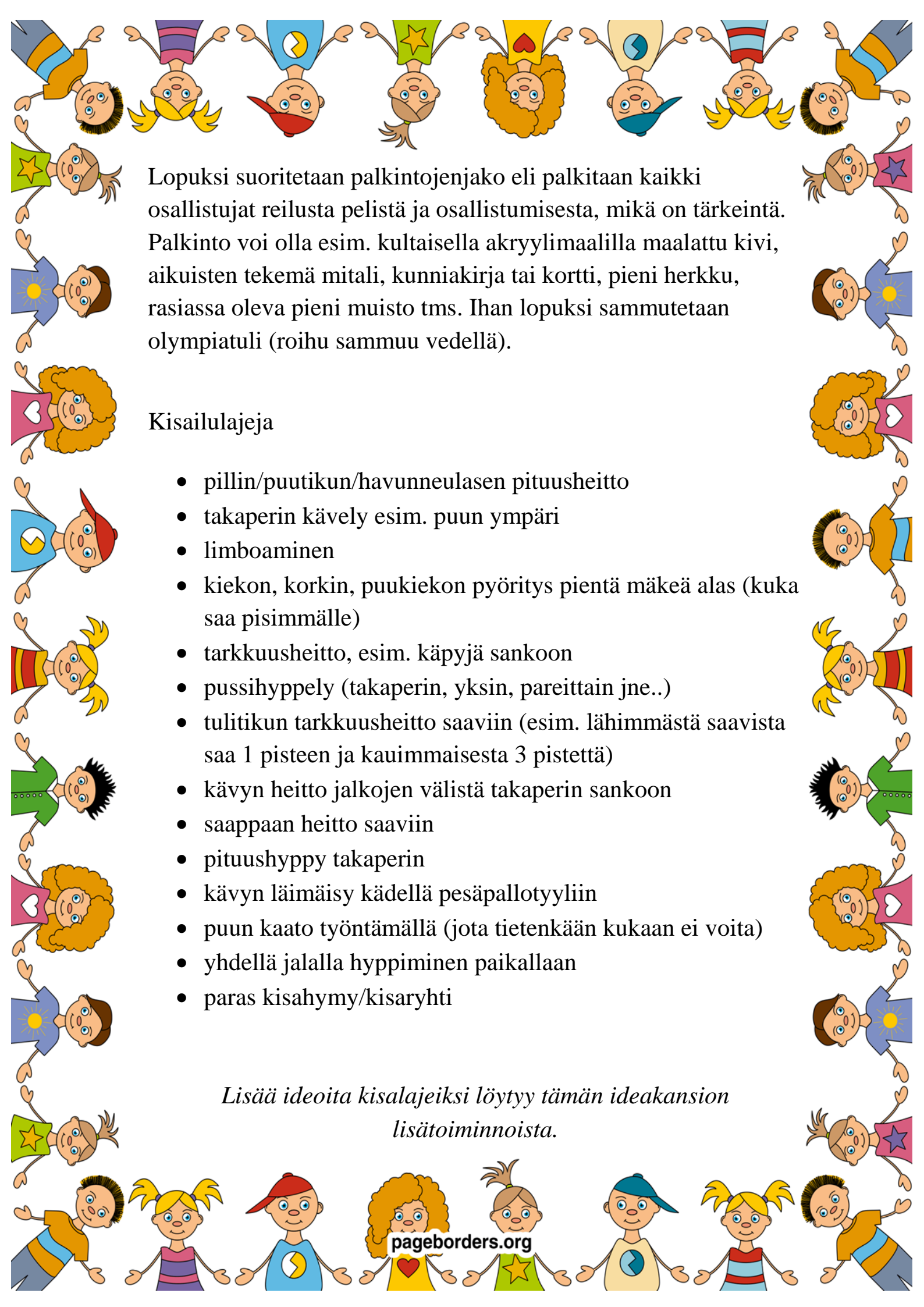
Virittäytyminen kisatunnelmaan

Osallistujat esitellään yksitellen. Esittelyssä lapsi voi esim. astua ringistä askeleen eteenpäin tai nousta kivelle ja muut taputtaa. Kannustetaan jokaista osallistujaa myös kisapaikoilla. Jos olympialaisissa on joukkuelajeja, voidaan joukkueita pyytää keksimään itselleen nimet esim. ovelat ketut, nopeat gepardit, voimakkaat karhut.

Sytytetään olympiatuli, joka voi olla vaikka ulkoroihu tai lyhdyssä oleva kynttilä (huomioi paloturvallisuus).

Jokaisen lajin kohdalla voidaan julistaa voittaja/voittajat.

Välillä tarjoillaan osallistujille urheilujuomaa eli urheilijoiden voimajuomaa, jotta jokainen yltää parhaaseen mahdolliseen suoritukseen.

Lopuksi suoritetaan palkintojenjako eli palkitaan kaikki osallistujat reilusta pelistä ja osallistumisesta, mikä on tärkeintä. Palkinto voi olla esim. kultaisella akryylimaalilla maalattu kivi, aikuisten tekemä mitali, kunniakirja tai kortti, pieni herkku, rasiassa oleva pieni muisto tms. Ihan lopuksi sammutetaan olympiatuli (roihi sammuu vedellä).

Kisailulajeja

- pillin/puutikun/havunneulasen pituusheitto
- takaperin kävely esim. puun ympäri
- limboaminen
- kiekon, korkin, puukiekon pyöritys pientä mäkeä alas (kuka saa pisimmälle)
- tarkkuusheitto, esim. käpyjä sankoon
- pussihyppely (takaperin, yksin, pareittain jne..)
- tulitikun tarkkuusheitto saaviin (esim. lähimmästä saavista saa 1 pisteen ja kauimmaisesta 3 pistettä)
- kävyn heitto jalkojen välistä takaperin sankoon
- saappaan heitto saaviin
- pituushyppy takaperin
- kävyn läimäisy kädellä pesäpallotyyliin
- puun kaato työntämällä (jota tietenkään kukaan ei voita)
- yhdellä jalalla hyppiminen paikallaan
- paras kisahymy/kisaryhti

Lisää ideoita kisalajeiksi löytyy tämän ideakansion lisätoiminnoista.

LISÄTOIMINNOT

Tutkiminen

Aisteihin liittyvät toiminnot

Ongelmanratkaisu

Taidetta luonnossa

Rakentelu ja vapaa leikki

Pelit ja leikit

Rauhoittuminen luonnossa

TUTKIMINEN

Vuodenaikojen havainnointi

Havainnoidaan vuodenaikoja, lämpötiloja, säätiloja. Tehdään kirja vuodenaajoista. Kirjaan askarrellaan, liimataan kuvia tai kerätään materiaalia luonnosta kyseiseen vuodenaikaan liittyen. Tehdään passi vuodenaajoista. Kesällä passissa voi olla paikka uimiselle, kukkakimpun keräämiselle ja paljain jaloin juoksemiselle. Talvella vastaavia toimintoja voisivat olla lumilyhdyn teko, makkaran paisto ja mäen lasku. Passiin saa laittaa rastin, kun on suorittanut kyseisen toiminnon.

Luokittelua ja sarjoittamista luonnossa

Luokitellaan maastosta löytyvät kävyt lajittelualustoille (mm. Tevella, Lekolar). Tunnistetaan männyn ja kuusen kävyt sekä mahdollisesti myös esimerkiksi katajan marjamaiset kävyt ja lehtikuusen kävyt riippuen ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista. Etsitään ja tutkitaan syötyjä käpyjä ja mietitään, kuka kävyn on syönyt. Luokitteluun sopivat myös kivet, erilaiset marjat ja esim. lehtipuiden lehdet.

Sarjoitetaan metsästä löytyviä asioita (isoimmasta pienimpään, tummimmasta vaaleimpaan, ihanimmasta rumimpaan jne). Tehdään sarjoittamista painotyönä. Kastetaan lehtipuiden lehtiä pulloväriin ja painetaan kuvio paperille tai pahville. Esimerkki sarjasta: koivun lehti- haavan lehti- lepän lehti- koivun lehti- haavan lehti- lepän lehti jne.

Luupittelu

Helppokäyttöinen luuppi on kuppimainen kahdeksan kertaa suurentava pieni suurennuslasi. Kun katselee luupilla esimerkiksi puunrunkoa, kiven pintaa, kasvien lehtiä, sientä tai pientä eläintä huomaa, miten ihmeellinen luonto on. Luupittelemalla löytyy aivan erilainen pienoismaailma kuin mitä silmällä voi erottaa. Luupittelu on mielenkiintoista sellaisenaan, mutta siihen voi liittää myös erilaisia tehtäviä.

Arvioidaan oksan ikä

Puun iän voi arvioida vuosirenkaiden lukumäärän mukaan. Oksan iän voi määritellä tutkimalla sen kaarnaa. Jokaisen puunoksan päässä on päätesilmu, josta alkaa seuraava kasvukausi. Keväällä lehdet puhkeavat silmusta ja samalla oksa pitenee. Kasvukauden lopussa lehdet putoavat ja uusi silmu muodostuu kasvavan oksan päähän suojaamaan sitä talven yli. Aina kun päätesilmu muodostuu, oksaan jää siihen kohtaan juova.

Vertaamalla juovien etäisyyksiä toisistaan voitte arvioida, kuinka nopeasti oksa on kasvanut ja kuinka monta kasvukautta (vuotta) on kulunut. Mitä enemmän juovia on, sitä enemmän on kasvukausia ollut. Mitä pitempi etäisyys juovien välillä, sitä pidemmäksi on oksa kasvanut sinä vuonna. Kun olette käyneet nämä asiat läpi, voitte vertailla eri puiden oksien juovia. Yrittäkää löytää oksa, jossa on eniten kasvukausia, oksa jossa on eniten ja vähiten kasvua sinä vuonna jne.

Lumen ja jään tutkiminen

Lumi on kauniin valkoista ja jää ihanan kirkasta. Niitä tekee mieli laittaa suuhun. Mutta onko valkoinen ja kirkas aina puhdasta? Sulatetaan jäätä ja lunta. Tutkitaan silmämääräisesti tai luupilla, mitä astiaan ilmestyy lumen sulaessa. Keskustellaan veden olomuodoista. Katsotaan lopuksi, tekisikö mieli hörpätä astiasta. Se on sama asia kuin laittaa lunta suuhun ulkona.

Etsivä luonnossa

Piirrä/tulosta kuvia luonnosta löytyvistä asioista, kuten kävyt, kepit, kivet, lehdet jne. ja tee niistä listoja, kuten lotto-pelissä. Lapsille annetaan listat esineistä, listat voivat olla erilaisia keskenään. Tämän jälkeen lasten tehtävänä on etsiä listassaan esiintyvät asiat luonnosta. Kun olette löytäneet kaikki asiat, voitte tutkia, millaisia esineitä eri listoilla oli ja millaisia löydettiin. Tämän jälkeen leikkiä voidaan jatkaa luokittelemalla esineet eri luokkiin (värin, muodon, koon, painon jne. mukaan).

Pulloposti

SOME ajalle vastaiskuksi lähetetään ryhmän kanssa pullopostia ja toivotaan, että joku löytää lähetetyn viestin. Kirjoitetaan viesti, jossa mainitaan päiväkodin nimi ja osoite, sekä lapsiryhmän nimi. Viestiin voidaan myös piirtää jotain, heittää ilmoille toive, että pullopostin löytäjä tulisi käymään päiväkodilla tai ainakin jättäisi jonkin viestin päiväkodin postilaatikkoon. Laitetaan viesti minigrip-pussiin ja pussi työnnetään muovipulloon. Korkki väännetään tiiviisti kiinni. Sitten vain odottamaan, löytääkö viestin joku ja saako ryhmä tietää asiasta.

Lintubongaus

Tehdään retki lintutornille bongaamaan lintuja. Ryhmän kanssa voidaan tehdä etukäteen kiikarit vaikkapa vessapaperirullista. Lapsille voidaan laatia myös bongauspassit, joihin saa merkitä rastin aina sen linnun kohdalle, jonka on onnistunut näkemään. Osa linnuista voi olla bongattavissa tornista ja lisää bongausta voi tehdä maan kamaralla. Aikuiset valmistelevat laminoituja, tuttuja lintuja, joita voidaan bongauksen jälkeen tutkia tarkemmin yhdessä. Linnun kuvia löytyy helposti kirjoista ja internetistä. Tunnistavatko lapset lintuja? Missä lapset ovat lintuja nähneet? Ovatko kaikki bongattavat linnut Suomen luontoon kuuluvia? Mietitään muuttolintuja ja sitä, miten talvella Suomessa elävät linnut selviävät talven yli.

AISTEIHIN LIITTYVÄT TOIMINNOT

Hiljaisuuden äänet

Tämä leikki auttaa meitä arvostamaan rikasta äänimaisemaa ympärillämme. Valitkaa sopiva paikka (Paakkilan puutarha, ranta) ”äänilaboratoriolle”. Pyydä lapsia listaamaan eri äänet, jotka he pystyvät erottamaan siinä paikassa. Lapsille voi antaa vinkkejä siitä, mitä voisi kuunnella; koneiden ääniä, autoja, tuulen huminaa, koiria, lintuja jne. Voidaan myös kokeilla jäljitellä ääniä.

Voidaan miettiä, mikä visertää, ulvoo, kohisee, narskuu, inisee, humisee, solisee, kuiskii, jyrisee, suhisee, ropisee, lorisee, kuohuu, pauhaa, hurisee?

Etsi esine

Ohjaaja sanoo lyhyen kuvauksen ’luontoesineestä’. Luontoesine tarkoittaa siis luonnosta löytyvää, mukaan poimittavaa pikkuasiaa, kuten käpy, kivi tai kasvinkappale. Jokainen leikkijä etsii lähistöltä oman kuvaukseen sopivan luontoesineen ja tuo sen näytille. Kaikki näyttävät löytämänsä esineen ja verrataan niitä. Etsitään uusi kuvauksen mukainen esine. Jatketaan muutaman esineen verran.

Esimerkiksi etsi jotain:

- kovaa/pehmeää/sileää/karkeaa
- mustaa/sinistä/punaista/vihreää/keltaista/kirjavaa
- terävää/pyöreää/kulmikasta/pitkää/soikeaa
- karvaista/reiällistä/murenevaa
- haisevaa/tuoksuvaa/syötävää
- rumaa/kaunista

Nuuskimaan

Miltä tuoksuu kesä, kevät jne? Vastauksia on niin monta kuin haistelijointa ja paikkoja. Kerätään luonnonhajua kangaspusseihin ja yritetään tunnustella niitä tai muistella, missä niitä on ennen haistellut. Hyviä vahvoja tuoksuja ovat ainakin hienonnettu koivu, kuusi, mänty, kataja, sammal, multa, kehäkukka. Pussit voi laittaa puiden välissä olevaan naruun roikkumaan.

Tuntoaistimuksia

Etsitään ympäristöstä mahdollisimman pehmeitä ja karheita asioita, esimerkiksi lehtiä, siemenhaituvia ja kiviä, ja tehdään niistä maahan ruutupeitto, jossa eri ruuduissa on pehmeydeltään erilaisia materiaaleja ja vertaillaan niitä.

Tuhatjalkainen

Lapset tekevät jonon ja ottavat toisistaan tukevasti hartioista tai vyötäröltä kiinni, Ensimmäisellä on silmät auki, ja muut ovat jalkoina silmiään kiinni pitäen. Tuhatjalkainen kulkee rauhallisesti maastossa. Se tekee kaarroksia ja tunnustelee pinnan muotoja hitaasti mutta varmasti, kunnes kellahtaa maahan lepäämään. Vaihdetaan silmiä välillä.

Näkevät kädet

Kaikille leikkijöille annetaan yhtä aikaa erilainen esine selän taakse tunnusteltavaksi. Leikkijät itse eivätkä muut leikkijät saa nähdä esinettä. Esinettä tunnustellaan jonkin aikaa ja sitten esineet kerätään pois. Esineet laitetaan yhtä aikaa ringin keskelle maahan ja jokainen yrittää katsomalla löytää omansa. Jos katsominen ei riitä, voi esineitä tunnustella uudelleen ja löytää tuntomuistin avulla oman esineensä.

Kuvailu

Lapset seisovat ringissä kädet selän takana. Lasten käsiin jaetaan esim. 2 x kivi, 2 x käpy, 2 x tuohen pala jne. Kukaan lapsista ei saa katsoa mikä esine hänellä on käsissään. Yhtä lasta pyydetään kuvailemaan esinettä niin, ettei hän sano, mikä esine on. Onko esine sileä, karhea, painava, kevyt, kulmikas, pyöreä, ohut jne. Kun joku lapsista hoksaa kuvailun perusteella, että hänellä on sama esine, hän saa siirtää kädet eteen. Kuvailija saa myös siirtää kädet eteen ja sitten verrataan, ovatko esineet samanlaisia. Jos eivät, kädet siirretään takaisin taakse ja leikki jatkuu.

